

1. Obiekt 261

ZESPÓŁ PAŁACOWY

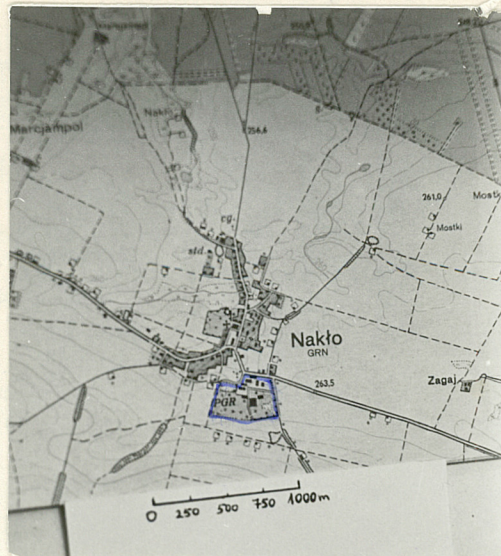
2. Czas powstania
1770-1780
pocz. XIX w.

3. Miejscowość
NAKŁO

11 Zdjęcia rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

ALEJA PROWADZĄCA DO PAŁACU - WIDOK
OD BRAMY WJAZDOWEJ (WSCH.)

ORIENTACJA

GŁÓWNA BRAMA WJAZDOWA - WSCH.

WIDOK PAŁACU OD STRONY ZACHODNIEJ,
ALEJA W CENTRALNEJ CZĘŚCI PARKU

4. Adres

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo Częstochowskie

gmina Lelów
pow. częstochowa

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo kieleckie

powiat Włoszczowa

8. Właściciel i jego adres
Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres
nie użythowany

10. Rejestr zabytków

Nr 23/46/A
218

data 14.02.1978

41167/221.06.1867

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Wieża wzmiankowana w 1325 r. w wykazach kościoła świętopietrza. Istniał tu wówczas kościół drewniany pw. św. Mikołaja, a właścicielami wsi byli w XV wieku Jakubik i Prandota, w wieku XVI jako właściciele występują: Otfinowski /1580/, Mirosław de Nakiel h. Śreniawa /1584/. W tym czasie funkcjonuje w Nakle szkoła parafialna. Od poł. XVII wieku właścicielami są Samuel i Jędrzej Stradowscy, za ich staraniem zbudowano kościół murowany, cegielnię młyn i tartak. W 1731 roku Aleksandra z Czyżowa Ossolińska, kasztelanowa czechowska kupiła wieś od Józefa Stradowskiego, w 1745 r. przejściowo majątek trzymali Młodzianowscy, by w 1764 r. oddać dobra nakielskie jako wiano Kajetanowi Bystrzanowskiemu h. Strykoń. Dobra nakielskie składały się w tym czasie z: folwarku Nakło, Odpadki, Mostki i Szyszki oraz wsi: Nakło, Grudek, Szyszki, Łąkietka i Stara Owczarnia, Zagaje, Marianopol, Podprzyłacz. Budowę pałacu rozpoczęto w 1770 roku, sumptem ówczesnego właściciela dóbr nakielskich Kajetana Bystrzanowskiego, kasztelana małogoskiego. W procesie budowy być może wykorzystano wcześniej istniejącą rezydencję /wskazywałoby na ten fakt wcześniejsze założenie parkowe datowane na pocz. XVIII w./. Na przełomie XVIII i XIX stulecia zespół uzupełniono o następujące budowle: oficynę /silnie przebudowaną/, spichlerz /ob. adaptowany na cele mieszkalne/, umieszczając je w obrębie założenia rezydencjonalnego. W północnej części założenia funkcjonował folwark, po którym pozostały już tylko dwa budynki gospodarcze. Bystrzanowscy właścicielami majątku byli do ok. poł. XIX wieku, po czym przeszedł on w ręce rodziny Zbójewskich. Oni to przystąpili

13. Opis sytuacji, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze wyposażenie instalacje)

Sytuacja.

Założenie usytuowane w południowej części wsi Nakło, na terenie równinnym, płaskim. Granice założenia od północy przebiegają szosą z Lelowa do Szczekocin, od południa gruntami rolnymi, od wschodu szosą do Siedlisk, od zachodu natomiast łąką, łącząc się od północy z szosą lelowską. Teren częściowo ogrodzony - od wschodu pozostałości dawnego ogrodzenia z ceglano-kamiennych słupków i z bramą wjazdową, w dalszej części /płn. ogrodzenie z siatki drucianej na ceglanych słupkach, od południa siatka na betonowych słupkach.

Opis założenia.

Wjazd do zespołu znajduje się od strony północnej z drogi Lelów-Szczekocin, poprzez aleję klonowo-lipową. Dawny wjazd odbywał się bramą kamienno-ceglaną od strony wschodniej, przed budynkiem pałacu. Dwukondygnacyjny pałac usytuowany w środkowej części parku, dzieli go na dwie części: wschodnią i zachodnią. Fasada pałacu, z ryzalitem w części środkowej skierowana jest ku wschodowi. Główna oś kompozycyjna przechodzi w kierunku wschód-zachód, od dawnej bramy wjazdowej aleją kasztanowców, parterem trawnikowym i kwietnym do pałacu. Z prawej /płn./ strony znajduje się budynek gospodarczy, a dalej oś przechodząc przez pałac i basen aleją lipową, wiedzie w kierunku kopca, sztucznie usypanego. Równolegle do tej osi biegną w części zachodniej dwie osie: północna /aleja lipowa/, południowa /aleja wysadzana lipami, dębami, bukami i jaworami/. Prostopadłe do nich są również dwie aleje: jedna od strony zachodniej, łącząca dwie poprzednie, oraz druga biegnąca z północy na południe /w części południowej przerwana/. Zabudowania mieszkalne /oficyna/ usytuowano w północnej części założenia, wzdłuż obecnie funkcjonującego wjazdu do zespołu, niegdyś wjazdu gospodarczego. Jest to obszerny dwukondygnacyjny budynek, założony na planie wydłużonego prostokąta, pozbawiony detalu architektonicznego. Po drugiej stronie znajduje się dawny spichlerz, przebudowany na mieszkania, oraz budynek gospodarczy. W tej części założenia współcześnie wybudowano garaże. Folwark usytuowany był na północ od drogi przedzielającej zespół na dwie części: reprezentacyjną i folwarczną. Z zabudowy folwarcznej pozostały tylko dwa budynki gospodarcze, ustawione do siebie prostopadłe. W zachodniej części tego obszaru znajduje się obecnie ogródek jordanowski, we wschodniej natomiast ustawiono kilka nowych o niewielkiej kubaturze obiektów.

14. Kubatura
w kartach szczegółowych

15. Powierzchnia użytkowa
ogółem : 6,5 ha
woda : 0,01 ha

16. Przeznaczenie pierwotne
rezydencjonalne

17. Użytkowanie obecne
nie użytkowany

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Brak dokumentacji na temat przeprowadzanych remontów.

W 1975 roku plac oraz spichlerz poddano remontowi, przy czym spichlerz zaadaptowano na cele mieszkalne.
Prawdopodobnie w tym samym czasie przebudowano oficynę.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania całości zespołu stosunkowo dobry.

Park: częściowo zniekształcony poprzez przypadkowe nasadzenia, dobrze zachowany układ geometryczny.

Folwark: praktycznie nie istnieje, zachował się w formie szczątkowej.

Obiekty : stan obiektów w kartach szczegółowych

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Wykonanie szczegółowej inwentaryzacji parku oraz opracowanie studium konserwatorskiego dla zespołu.
Konieczność przeprowadzenia remontu obiektów.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Materiały do słownika historyczno geogeaficznego w dobie
sejmu czterolerniego. Warszawa 1960 s.198
Słownik geograficzny królestwa polskiego i innych krajów
słowiańskich. Warszawa 1885 t. 6 s. 885
Wiśniewski J.:Historyczny opis kościołów ,miast,zabytków
wamiatek w po.włoszczowskim.Mariówka 1932 s.171
Katalog zabytków sztuki w Polsce.T.III z.12 Warszawa 1966
s.35-38.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż arch. Joanna Wilk, październik 1990

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

J.W.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

J.W.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

BBiDZ w Częstochowie

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość NAKŁO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ PAŁACOWY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) PKT. 11 , c.d. 12
-------------------------	---	---

c.d.pkt.12 do remontu pałacu, ozdabiając go stiukami, boazeriami, wymieniono wówczas także stolarkę drzwiową wewnętrzną oraz przekomponowano park. Kolejna zmiana właścicieli miała miejsce prawdopodobnie na pocz. XIX wieku. Nakło i przyległe doń dobra znalazły się przejściowo w rękach rodziny Mohl, później Bukowskich, by w ok. 1911 roku ostatecznie utrzymali je najdłużej, bo aż do 1945 roku Komorowscy. Po zakończeniu II wojny światowej majątek upaństwowiono. Od 1945, po przebudowaniu pałacu, budynków gospodarczych /m.inn. spichlerza/ umieszczono tu Państwowy Dom Dziecka, który znajdował się do 1987 roku. Przez 45 lat oprócz prac zabezpieczających, nie przeprowadzono gruntownego remontu. W tym czasie wykonano basen oraz ogródek Jordanowski. Założenie dworskie stanowi jednolity barokowy układ stylistyczny. Zabudowania oprócz pałacu nie zachowały wyraźnych cech stylowych.

ELEWACJA FRONTOWA /WSCH./ PAŁACU

ZACH. ELEWACJA PAŁACU

WIDOK SPÓD PAŁACU W KIERUNKU PN.-WSCH.

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

SPICHLERZ - WIDOK OD STRONY PD.-WSCH.

WJAZD GOSPODARCZY DO PAŁACU OD PN.

DAWNA OFICyna - ELEWACJA PD.

BUDYNEK GOSPODARCZY 12/-WSCH. CZĘŚĆ ZAŁOŻENIA

WIDOK NA WSCH. CZĘŚĆ PARKU OD STRONY POŁUDOCNEJ

WIDOK NA PD. CZĘŚĆ PARKU SPÓD PAŁACU

FRAGMENT GŁÓWNEJ BRAMY WJAZDOWEJ

1. Miejscowość

NAKŁO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

PKT. 11

ALEJA W PD. CZĘŚCI PARKU

WNEȚRZE PARKOWE W PD.-WSCH.
CZĘŚCI ZAŁOŻENIA

WNEȚRZE PARKU - CZĘŚĆ PD.

WIDOK NA PARK OD POŁNOCY

FRAGMENT PN. CZĘŚCI ZAŁOŻENIA Z WYDZIELONYM
OGRÓDKIEM ZABAW DLA DZIECI

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

ALEJA WZDŁUŻ PN. GRANICY PARKU
- WIDOK OD STRONY ZACH.

ALEJA WJAZDOWA DO PAŁACU - WSCH. CZĘŚĆ
PARKU

ZABUDOWANIA FOLWARCZNE - WIDOK O STRONY
PD.

ZABUDOWANIA GOSPODARCZE - WIDOK OD STRONY PD.-ZACH.

1. Miejscowość

NAKŁO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ PAŁACOWY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

PKT. 11

NAKŁO ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY

0 10m 50m 100m

LEGENDA:

- BUDYNKI PIERWOTNE
 BUDYNKI WSPÓŁCZESNE
 OGRODZENIE Z SIATKI

OZNACZENIA BUDYNKÓW:

1. PAŁAC
2. BUDYNEK GOSPODARczy
3. SKŁAD OPALU
4. PIWNICA ZAGŁĘBIONA
5. KOMÓRKI GOSPODARcze
6. BUDYNEK MIESZKALNY
7. BUDYNEK PRALNI
8. HYDROFORNIA
9. BUDYNEK SKUPU MLEKA
10. BUD. GOSPOD.
11. BUD. GOSPOD.
12. BUD. MIESZKALNY
/DAWNA OFICyna/
13. BUD. MIESZKALNY
/DAWNY SPICHLERZ/
14. BUD. GOSPOD.
15. BUD. GOSPOD.
16. GARAZE

Wkład

Miejsc

Z-d Polg. ...

Wzór ODZ 1978 r.